

BOJE MOG DJETINSTVA

Moj tridesetogodišnji život djeli se na dva razdoblja.

Te dvije polovine mog života danas su dva susjeda sklonjena negdje u kutku mog srca, koji svakodnevno naizmjenično izviru i pričaju svoje priče.

Kadkad su te priče mukotrpne, a kadkad protkane sjajnim nitima nekadašnjeg srećnog odrastanja.

Njihovi susjedi su, pak, priče za sebe.

Kad progovori moje srce o djetinstvu, ispričaće vam priču o čarobnom spoju susjedstva čovjeka i prirode. Ta moja divna susjeda bijaše brza i plahovita, čudesna i nepredvidiva, blaga i uzburkana, nježna i strastvena. Njoj ste mogli ispričati sve i ona bi to to brižno sakrila u svoje zelene dubine, ona bi raširila svoje vrbe i zaštitnički vas zaklonila od radoznalih pogleda, zažuborila da potisne zvuk prvog poljupca, prvog uzdaha ili dok tiho izgovarate svoje prve zakletve na vječnu ljubav.

Kakvo divno utočište mi pružaše moja susjeda Neretva. Njoj mogoh ispričati sve svoje tajne. Ona bi mirno proticala rasipajući se svojim zelenilom uvjereni da će samo jedan pogled na tu raskošnu ljepotu smiriti sve moje nemire, ublažiti sve moje tuge i otjerati sve moje strahove. Divan mi prijatelj bijaše. I divno bijaše odrastati na njenim obalama.

Govori jedna strana mog srca o još jednom vjernom susjedu mog djetinstva i prisjeća se Uskrsa te, sada daleke, 1992. godine koji smjernog srca i s puno ljubavi zakuca na vrata mog doma i reče mom ocu da nas negdje skloni. Jer, „*Doći će*“ veli, „*teška vremena. Tvoju djecu neću ubiti ja, ali neću smjeti ni da ih zaštitim!*“

Zahvaljujući tom divnom susjedu ja danas živim i eto pišem o njemu.

Da, zaista, susjedi u mnogo čemu utiču na tok našeg života. Posebno onda kada uplovimo u neke nove gradove, neke nove ulice, stapamo se s njima, dijelimo vazduh koji udišemo i komadić neba pod kojim bivamo.

Raznovrsni novi susjedi obilježiše moj život i u onom drugom, težem razdoblju. Moji susjedi ne bješe samo ljudi koji živješe u kući do moje. Svoje susjede sam sretala na raznim poljima svog života. Mnogih imena se više i ne sjećam ali njihovi likovi ostaše duboko urezani u mom umu. Kao sto bijaše jedna susjeda koja je brala jabuke u vrsti do mene, te sumorne 1993.

Ja i ona, čudna dva susjeda u nepreglednim poljima banatske ravnice.

Jedna preplašena šesnaestogodišnja djevojčica koja pokušava da shvati da je izgubila svoj dom i da je došao neki krvavi zastrašujući rat koji je otrgnu iz sigurnog i spokojnog djetinstva i ona, umorna starica, kojoj taj isti rat uze mnogo više.

Ona i ja.

Dva svijeta isprepletena igrom sudbine.

„*Njeni*“ meni uzeše djetinstvo.

„*Moji*“ njoj uzeše sve.

I dok su se „*moji i njeni*“ narodi tamo negdje, na drugom kraju te divne zemlje koja se raspadala, bjesomučno ubijali i palili sve pred sobom, ona i ja smo pružale svoje ruke i trgale krupne rumene jabuke, dok nam je vrelo sunce pržilo užarene obraze, žureći da završimo svaka svoju vrstu.

Kasnije smo svojim izgrebanim rukama čvrsto stiskale zaradjeni novac koji bi nam osigurao hljeb za još jedan dan.

Bila je odnekud iz Skelana.

„*Jadna ona*“, drhtalo je moje dječije srce, „*ona ne zna gdje su joj muž i djeca. Ne zna ni da li su živi, ni da li će ih ikada više vidjeti. Moj tata je živ, i moja mama. Moj mali brat takodje i sestra, hvala ti moj Bože!*“ šaputala sam.

Uskoro, njen bol izliječi moj bol.

Ta moja susjeda iz vrste, bez ijedne riječi utjehe, samo svojim bolom umiri moje ranjeno srce i ja prebolih svoj dom, svoju ulicu, svoje stare susjede, svoje školske drugarice.

Prebolih ono što više nisam imala, i za čim sam tako neumitno žalila.

U danima koji su uslijedili, kad bi se moja duša ponovo vraćala u napušteni dom i kad bi me iznova pritisnuo stari nemir, ja bih se podizala na prste tražeći lik svoje susjede iz vrste, da bi se, samo jednim pogledom na njeno izmučeno lice niz koje su se neprestano slivale suze, pred mojim očima ukazivale slike mog voljenog oca, majke, moje sestre i malog brata.

I moj mir bi se ponovo vratio.

Bilo je i susjeda pred čijim pogledima sam spuštala glavu i žurno prolazila, dok bi me njihovi sažaljivi pogledi pržili poput ognja.

Moje ponosno srce je u meni na sav glas vikalo: „*Susjedi moji, ne sažaljevajte me što danas više nemam ništa. Oh, ja sam tako bogata. Sa živim roditeljima, bratom i sestrom. Moje bogatstvo je njihov i moj život. Ja sam bogata, bogata...*“ vrištalo je sve u meni, ali bih ostajala nijema.

Uostalom, šta bi šesnaestogodišnje dijete trebalo objašnjavati tim vrlim susjedima kojima je raskoš gradjevine koju posjeduju u toj zabitoj banatskoj palanci jedino bogatstvo.

I poput Andrićeve Aske, plesah tih godina u nekom začaranom ritmu.

Ritmu preživljavanja.

A moja Strma Livada se prostirala preko mnogobrojnih novih polja, kadkad pitomih i blagih ravnica, a kadkad kamenitih i nepristupačnih obronaka. I na svim svojim stazama sretah iznova nove susjede. I svi oni, u meni, ostaviše djelić sebe. I ti djelići se stopiše sa mnom i nosaše me sve dalje i dalje, uporno tragajući i žudeći za novim komadićem neba kojeg ću nazvati svojim.

Nekako prohujaše i te nesretne ratne i poslijeratne godine i ja mogoh opet doći u svoje nekadašnje susjedstvo.

Povijena ledja i obilje sjedih vlasu na glavi mojih susjeda svjedočiše o protekloj deceniji i po. Zagrljaj im ostade isti. Jedino im je neka nova čudnovata tuga bivala u radoznalim očima dok su me posmatrali. Kao da žale za godinama u kojima nisu mogli da me gledaju kako odrastam. Jer, pred njima je sada stajala mlada žena, noseći svoje prvo čedo pod srcem i držeci svog lijepog muža ispod ruke.

A ona, divna moja susjeda, da ne bi suzama oskrnavila taj čarobni trenutak, užurbano počne da govori o ručku od predhodnog dana i nekim svakodnevnim sitnicama dajući mi do znanja da neće, da ne želi da pominje protekle godine i hrabro stegu svoju tugu, široko mi se osmjehnu i kao nekada, počne da me nudi raznim djakonijama svoje kuhinje, govoreći uzastopno: „*Jedi, sine, jedi...moraš sada da vodiš mnogo računa o sebi!*“

Jedino mi, na rastanku, drhtavim rukama predade par požutjelih fotografija i reče: „*Samo sam to uspjela da sačuvam...nisam mogla, nisam smjela više...sve su vam raznijeli, psi jedni...*“

I skliznuše dvije suze na te požutjele fotografije, a ona me zagrlila snažno!

I dok su me umorne staračke ruke moje dobre susjede čvrsto stezale i dok je šaputala: „*Neka te Bogovi čuvaju sine*“ , znala sam da misli i na svog i na mog Boga i da me grli poslednji put...

Bacih još jedan pogled na ulicu svog djetinstva i zauvijek se oprostih od najiskrenijeg susjedstva mog dotadašnjeg života i uputih se da posjetim još samo moju dragu susjedu Neretvu.

Ona me dočeka hladno.

Ne obasja me svojom ljepotom nego bijesno udaraše svojim raskošnim valovima od obale. Bijaše plahovita i nemirna. I nekako me drsko otjera od sebe kao da mi daje do znanja da smo je svi mi, i oni koji su ostali i oni koji su otišli, izdali.

Godine su proletjele kao vihor, mnogo susjeda se smjenjivaše u mom životu.

Značajnih i beznačajnih.

Dobrih i loših.

I jedni i drugi ostaviše ogroman trag u meni i svjesno ili nesvjesno iscrtaše moju životnu putanju.

Moja duša se skrasi na prelijepim stazama najudaljenijeg kraja nekadašnje zajedničke domovine.

Moji susjedi me prihvatiše nježno i raširiše svoje ruke u topli susjedski zagrljaj.

I niko, od mojih novih susjeda me nikada ne upita ni ko sam, ni odakle sam, ni kakav mi je bio dotadašnji put i ja im ostah beskrajno zahvalna na tome.

Samo me zagrliše, onako kako majka grli tek rodjeno čedo kad joj ga iz utrobe, bespomoćno i krvavo, prvi put spuste na grudi.

*Sarajevo,
April, 2010.god.*